

*Ю. Т. Матвеева,
к. е. н., старший викладач кафедри управління, Сумський державний університет
Т. В. Бондар,
к. е. н., старший викладач кафедри управління, Сумський державний університет
А. І. Курасов,
студент групи ДСмз-61, Сумський державний університет,
головний спеціаліст-юрисконсульт департаменту фінансів, економіки
та інвестицій Сумської міської ради*

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.3.124

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНІСНО-ЗМІСТОВНОЇ ОСНОВИ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

*Yu. Matvieieva,
PhD (Economics), senior lecturer of Department of Management, Sumy State University
T. Bondar,
PhD (Economics), senior lecturer of Department of Management, Sumy State University
A. Kurasov,
Student of the group Dsmz-61, Sumy State University, chief specialist, legal counsel
at the Department of Finance, Economics and Investments of Sumy City Council*

STUDY OF THE ESSENTIAL AND MEANINGFUL BASIS OF THE CONFLICT OF INTERESTS IN LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES

У статті проаналізовано сутнісно-змістовну основу конфліктів інтересу та виявлено основні причини та передумови їх виникнення на місцевому рівні, на основі чого запропоновано власне визначення конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування. Досліджено рівень сприйняття конфлікту інтересів на базі одного з структурних підрозділів Сумської міської ради та проаналізовано аналітичну інформацію з притягнення посадових осіб до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень у виконавчих органах місцевого самоврядування. Надано рекомендації щодо удосконалення антикорупційного механізму запобігання конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування на основі використання інноваційних підходів та зарубіжного досвіду.

Визначено основні елементи антикорупційного механізму запобігання конфліктів інтересів: методи управління, юридичне забезпечення, принципи управління та інформаційне забезпечення. Дія механізму має бути спрямованою як на органи місцевого самоврядування, на державне управління, так і на суб'єктів господарювання та населення у цілому.

The essential and meaningful basis of conflicts of interest has been analyzed and the main reasons and preconditions for their emergence at the local level have been revealed in the article, on the basis of which the self-determination of the interest conflict in local self-government bodies has been proposed.

Conflict of interest in local self-government bodies is a contradiction between the personal interests of an official of a local self-government body (or persons close to her) and her official authority, which may affect the impartiality of management decisions by such a person, which, in turn, will lead to a violation of interests of territorial community in solving local issues.

The level of the interest conflict perception has been studied on the basis of one of the structural subdivisions of Sumy City Council as well as the analytical information on the attraction of officials to administrative responsibility for committing corruption offenses in executive bodies of local self-government has been analyzed. The recommendations for improving the anti-corruption mechanism for preventing conflicts of interest in local self-government bodies have been proposed based on the use of innovative approaches and foreign experience.

The main elements of the anti-corruption mechanism for preventing of interest conflicts have been identified, such as management methods, legal support, management principles and information provision. The mechanism should be aimed at both local self-government bodies, public administration, and economic entities and the population in general.

In the context of the interest conflict prevention the proposals on the elimination of corruption in such areas have been offered as use of foreign practice principles; conducting diagnostics of the familiarity level of state administration and self-government bodies with the essence of interest conflicts; collection, systematization and comparison of statistics on the extent of corruption at the local level; careful analysis of legislative initiatives to prevent corruption; implementation of IT innovations in anti-corruption mechanisms for overcoming corruption in local self-government bodies.

Ключові слова: конфлікт інтересів, корупційна злочинність, органи місцевого самоврядування, індекс сприйняття корупції, державна служба, антикорупційне законодавство, електронне врядування, IT-інновації.
Key words: conflict of interests, corruption criminality, bodies of local self-government, index of corruption perception, public service, anti-corruption legislation, e-government, IT innovations.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах корупція є найнебезпечнішою загрозою національній економічній безпеці держави, яка дискредитує країну на міжнародній арені, заважає надходженню інвестицій, веденню бізнесу, освіті та взагалі є загрозою нормального розвитку українського суспільства.

У контексті формування українського громадянського суспільства на шляху до досягнення актуальних європейських цінностей подолання корупції в Україні залишається пріоритетним завданням.

В умовах корумпованості будь-яких галузей на різних рівнях управління (особливо в органах місцевого самоврядування) принципово неможливо вирішити соціальні та економічні проблеми населення.

Виходячи із специфіки українського законодавства, корупція найчастіше має прояв у сфері діяльності органів місцевого самоврядування та державної влади, а її суб'єктом може бути тільки особа, наділена владою чи посадовими повноваженнями, що має на меті задоволення корисливих власних інтересів або інтересів інших осіб. Одним із основних чинників, що обумовлює розвиток корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування є конфлікт інтересів. Саме тому на особливу увагу заслуговує питання, пов'язане з дослідженням особливостей конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, У ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах поняття "конфлікт" досліджується багатьма вченими та широко застосовується у різних галузях науки.

Слово "конфлікт" походить від латинського *conflictus*, що у перекладі означає "зіткнення". Тобто конфлікт — це суперечність, боротьба, протидія, зіткнення інтересів, сил, особистостей, поглядів, система стосунків, що полягає у розбіжностях соціальних цінностей, інтересів між учасниками конфлікту [5].

Конфлікти виникають з різних причин і можуть бути соціально-політичними та економічними, соціально-демографічними (відображають розбіжності між людьми, зумовлені їхньою віковою категорією, статтю, належністю до етнічних груп), соціально-психологічними (взаємини, лідерство, настрої), індивідуально-психологічні (здібності, темперамент, характер). Також виокремлюють політичні та юридичні конфлікти.

У свою чергу, поняття "конфлікт інтересів" є відносно новим для українського законодавства.

Дослідженню сутності поняття конфлікту інтересів присвячені праці таких вчених, як М. Баюк, Л. Бунецький, Т. Василевська, М. Вілорія, В. Галуцько, О. Онищук, С. Рівчаченко, С. Кабашов, І. Лопушинський, В. Мі-

щишин, О. Токар-Остапенко, Н. Требенець, М. Шкепу. Дослідження у контексті протидії корупції показані у працях таких вчених, як В. Александров, М. Мельник, Р. Мельник, І. Нуруллаєв, С. Рогульський, С. Стеценко, В. Тильчик, О. Ткаченко, Р. Тучак, І. Яцків та ін. Водночас питання, пов'язані з удосконаленням антикорупційних механізмів для України, потребують особливої уваги.

Відповідно до статті 1 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" конфлікт інтересів визначається як суперечність між особистими майновими, немайновими інтересами особи чи близьких їй осіб та її службовими повноваженнями, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень [1–7].

У роботі [2] конфлікт інтересів визначається як наявність в особи приватного інтересу у галузі її представницьких або посадових повноважень, що може вплинути на процес прийняття особою рішень, вжиття дій чи вчинення бездіяльності у ході реалізації своїх повноважень, або ж реальна суперечність між приватним інтересом та офіційними повноваженнями, яка реально впливає на її офіційну діяльність (реальний конфлікт інтересів).

Зокрема у європейській законодавчій практиці досить поширеною є запропонована у Рекомендаціях ОЕСР характеристика конфлікту інтересів як конфлікту між державними обов'язками та приватними інтересами державної посадової особи, у якому пов'язаний з приватними можливостями інтерес державної посадової особи може негативно впливати на виконання нею своїх посадових обов'язків і функцій [9].

Деякі автори [8] у конфлікті інтересів бачають ситуацію, при якій державна посадова особа, виконуючи свої обов'язки, має приватний інтерес (особисту зацікавленість), який хоча і не обов'язково призводить до прийняття неправомірного рішення або вчинення неправомірного діяння, але здатний до цього призвести.

У роботі [10] конфлікт інтересів розглядається як ситуація, за якої сторона, що укладає угоду, потенційно може одержати безпосередню вигоду, здійснюючи дії, які завдають збиток іншій стороні.

Також під конфліктом інтересів деякі автори [11] розуміють руйнівне явище як для будь-якого корпоративного середовища, так і для суспільства у цілому. Саме конфлікт інтересів є найбільшим джерелом спотворення почуття справедливості.

Таким чином, останніми роками з'явилася значна кількість робіт, у яких досліджується сутність поняття конфлікту інтересів, аналізуються методи подолання корупційної злочинності, проте на особливу увагу заслуговує інструментарій удосконалення антикорупційних механізмів для України.

Таблиця 1. Шкала вимірювання рівня корупції за Індексом сприйняття корупції

Індекс	Сприйняті як менш корумповані					Сприйняті як більш корумповані				
	100–090	089–080	079–070	069–060	059–050	049–040	039–030	029–020	019–010	009–000

Джерело: [12].

Таблиця 2. Індеси сприйняття корупції за 2012–2017 роки (побудовано на основі статистичних даних)

2017 №	Країна	2012	2013	$\frac{2013}{2012}$	2014	$\frac{2014}{2013}$	2015	$\frac{2015}{2014}$	2016	$\frac{2016}{2015}$	2017	$\frac{2017}{2016}$
		№	№		№		№		№		№	
1	Нова Зеландія	90	91	1,01	91	1	91	1	90	0,98	89	0,98
2	Данія	90	91	1,01	92	1,01	91	0,98	90	0,98	88	0,97
3	Фінляндія	90	89	0,98	89	1	90	1,01	89	0,98	85	0,95
4	Норвегія	85	86	1,01	86	1	87	1,01	85	0,97	85	1
5	Швейцарія	86	85	0,98	86	1,01	86	1	86	1	85	0,98
6	Швеція	88	89	1,01	87	0,97	89	1,02	88	0,98	84	0,95
7	Сінгапур	87	86	0,98	84	0,97	85	1,01	84	0,98	84	1
8	Нідерланди	84	83	0,98	83	1	87	1,04	83	0,95	82	0,98
9	Канада	84	81	0,96	81	1	83	1,02	82	0,98	82	1
10	Люксембург	79	78	0,98	79	1,01	81	1,02	81	1	82	1,01
...												
133	М'яма	19	21	1,10	20	0,95	22	1,1	28	1,27	30	1,07
134	Україна	26	25	0,96	26	1,04	27	1,03	29	1,07	30	1,03
...												
176	Йемен	23	18	0,78	19	1,05	18	0,94	14	0,77	16	1,14
177	Афганістан	8	8	1	12	1,5	11	0,91	15	1,36	15	1
178	Сирія	26	17	0,65	20	1,17	18	0,9	13	0,72	14	1,07
179	Південний Судан		14		15	1,07	15	1	11	0,73	12	1,09
180	Сомалі	8	8	1	8	1	8	1	10		9	0,9

Джерело: [13].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування поняття конфлікту інтересів, що виникають в органах місцевого самоврядування, та надання практичних рекомендацій з удосконалення антикорупційного механізму запобігання конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування на основі використання інноваційних підходів та зарубіжного досвіду.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вектор державного управління країни має бути спрямований на рівноправне членство у європейському співтоваристві, що визначає для України необхідність дослідження та реалізації зарубіжного досвіду.

На сьогодні актуальним є питання дослідження рівня корумпованості суспільств різних країн світу. Існують такі методи визначення рівня корупції: розрахунок індексу сприйняття корупції, розрахунок показника контролю корупції, визначення барометру глобальної корупції, визначення індексу економічної свободи, індекс непрозорості та ін.

До найбільш популярних методів виміру корупції відносять Індекс сприйняття корупції (від англ. Corruption Perception Index (CPI)), розрахований

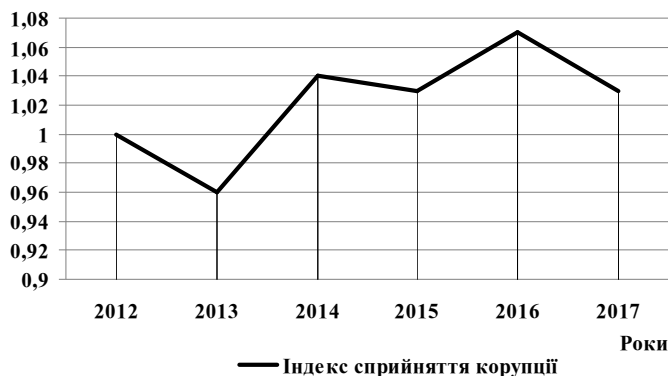

Рис. 1. Динаміка індексів сприйняття корупції в Україні за 2012–2017 рр.

Джерело: сформовано автором за статистичними даними [13].

міжнародною організацією Transparency International з 1995 року.

CPI — щорічний рейтинг країн світу. Країни у рейтингу впорядковані за показником рівня корупції, який базується на оцінках підприємців, аналітиків, міжнародних фінансових та правозахисних експертів. Оцінювання здійснюється за шкалою від 100 (немає корупції) до 0 (сильна корупція) (табл. 1) [12].

Отриманий результат у вигляді індексу сприйняття корупції дозволяє визначити рейтинг країни серед інших країн світу.

Результативна таблиця з проміжними даними індексів сприйняття корупції, сформована на основі статистичної інформації за 5 років (табл. 2), дає підстави стверджувати, що найменш корумпованою є Нова Зеландія.

Також найвищі показники за індексом сприйняття корупції мають такі країни, як Данія, Фінляндія, Норвегія, Швейцарія, Швеція, Сінгапур, Нідерланди, Канада, Люксембург. Зокрема Україна за останніми статистичними даними 2017 року [13] здобула 30 балів зі 100 можливих за індексом сприйняття корупції (CPI) у дослідженні Transparency International і посіла 134 місце зі 180 країн світу, що досліджувалися. Отриманий рейтинговий показник країни характеризується як низький, а його рівень за шкалою вимірювання сприйняття визначає країну як більш корумповану.

Для наочності індекси сприйняття корупції в Україні за 2012–2017 рр. зображено графічно на рис. 1.

Динаміка індексів сприйняття корупції відображає, що у 2017 році Україна посіла 30 місце за індексом сприйняття корупції. Це на 1 бал більше та на 1 позицію вище, ніж у 2016 році (29 балів, 131 місце із 176 країн). Але у динаміці результати минулого року нижчі (1 бал проти 2), ніж у 2016 році.

Таким чином, аналіз динаміки індексів сприйняття корупції в Україні дозволяє констатувати негативний характер їх розвитку.

Необхідно зазначити, що показники державного управління також закладені навіть в індексах стійкості суспільства (рис. 2).

Конфліктні ситуації, які за своїм наслідком призводять до спричинення конфлікту інтересів, вже давно

перебувають у полі зору законодавця, а також враховуються у практиці управлінців, які ставлять на меті збереження об'єктивності при прийнятті рішень. Необхідно зазначити, що не має такої країни у світі, де б існував повний імунітет проти пов'язаних з конфліктом інтересів негативних явищ. Уряди країн на всіх рівнях з різним успіхом намагаються попередити ситуації, які б спричинили виникнення конфлікту інтересів.

Позиція України в рейтингу країн світу свідчить про необхідність урахування досвіду подолання корупції, зокрема, конфлікту інтересів у зарубіжних країнах.

У свою чергу, Transparency International рекомендує вжити наступні заходи задля покращення показників, які входять до складу індексу сприйняття корупції [13].

— запустити Антикорупційний суд та продовжити судову реформу;

— посилити дієздатність слідчих органів та припинити міжвідомчу боротьбу;

— перезапустити НАЗК на умовах прозорого та незалежного конкурсу;

— забезпечити законодавчу базу для якісної співпраці та захисту викривачів корупції;

— забезпечити повне та безперешкодне функціонування реєстру е-декларацій;

— впровадити автоматичну перевірку декларацій та активізувати перевірку декларацій топ-посадовців;

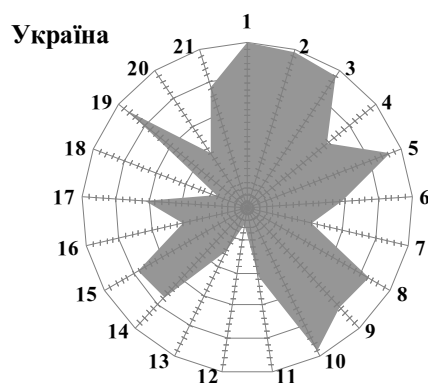
— впровадити нові електронні державні інформаційні системи;

— позбавити правоохоронні органи права втручатися в економічну діяльність.

На основі оцінки та аналізу останніх статистичних даних, звіту про діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції [16] нами наочно відображено кількісні результати моніторингу НАЗК щодо дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції за 2018 р. (рис. 3, 4).

Аналіз цих даних відображає таке: у своїй діяльності НАЗК регулярно має справу з корупційними навантаженнями, зокрема з безпосереднім розглядом звернень та наданням роз'яснень про наявність чи відсутність реального або потенційного конфлікту інтересів.

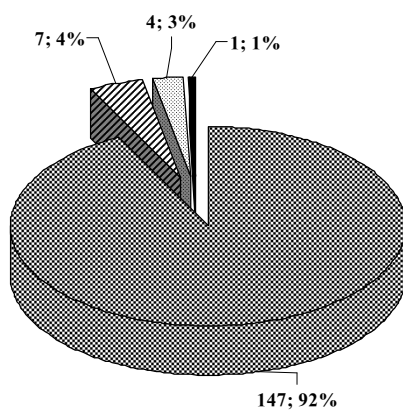
У доповнення до результатів всеукраїнського моніторингу НАЗК зазначимо, що на локальному рівні (місцевому) ми мали змогу проаналізувати показники рівня корупції у виконавчих органах місцевого самоврядування м. Суми.

1 — достатність їжі; 2 — забезпеченість продуктами харчування; 3 — забезпеченість водою; 4 — безпечні санітарні умови; 5 — здоров'я населення; 6 — чисте повітря; 7 — чистота води; 8 — освіта; 9 — гендерний фактор; 10 — розподіл доходів; 11 — якість управління уряду; 12 — якість повітря; 13 — біорізноманіття; 14 — відтворення водних ресурсів; 15 — споживання відтворюваних джерел енергії; 16 — парникові гази; 17 — органічне землеробство; 18 — реальні заощадження; 19 — ВВП; 20 — зайнятість; 21 — державний борг.

Рис. 2. Показники індексу стійкості суспільства України

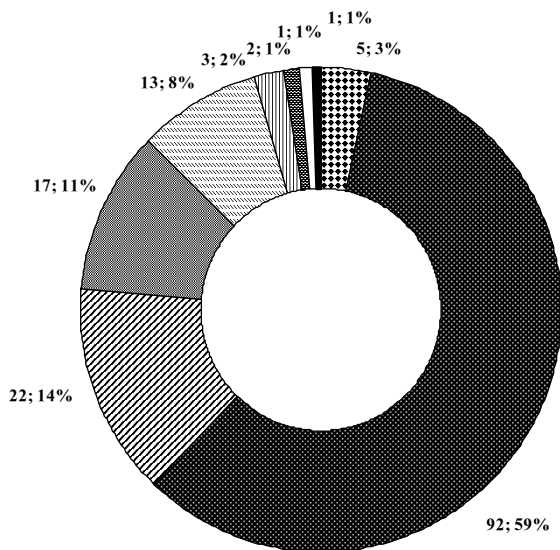
Джерело: сформовано автором за статистичними даними [14].

- ▣ протоколів щодо порушення вимог запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (Стаття 172-7 КУпАП)
- ▤ протоколів щодо порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (Стаття 172-4 КУпАП)
- ▥ протоколів щодо невиконання законних вимог (приписів) НАЗК (Стаття 188-46 КУпАП)
- протоколів щодо порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (Стаття 172-5 КУпАП)

Рис. 3. Адміністративні протоколи щодо конфлікту інтересів (за класифікацією), складені у 2017 році

Джерело: авторська розробка на основі статистичних даних.

- ▣ протоколів щодо народних депутатів України
- протоколів щодо депутатів місцевих рад
- ▤ протоколів щодо голів та їх заступників в органах місцевого самоврядування
- ▥ протоколів щодо посадових осіб юридичних осіб публічного права
- ▦ протоколів щодо державних службовців
- ▧ протоколів щодо суддів
- ▨ протоколів щодо поліцейських та посадових і службових осіб органів прокуратури
- протокол щодо колишнього заступника Міністра юстиції України
- протокол щодо керівника Національного антикорупційного бюро України

Рис. 4. Адміністративні протоколи щодо конфлікту інтересів (за суб'єктами, щодо яких складені протоколи)

Джерело: авторська розробка на основі статистичних даних.

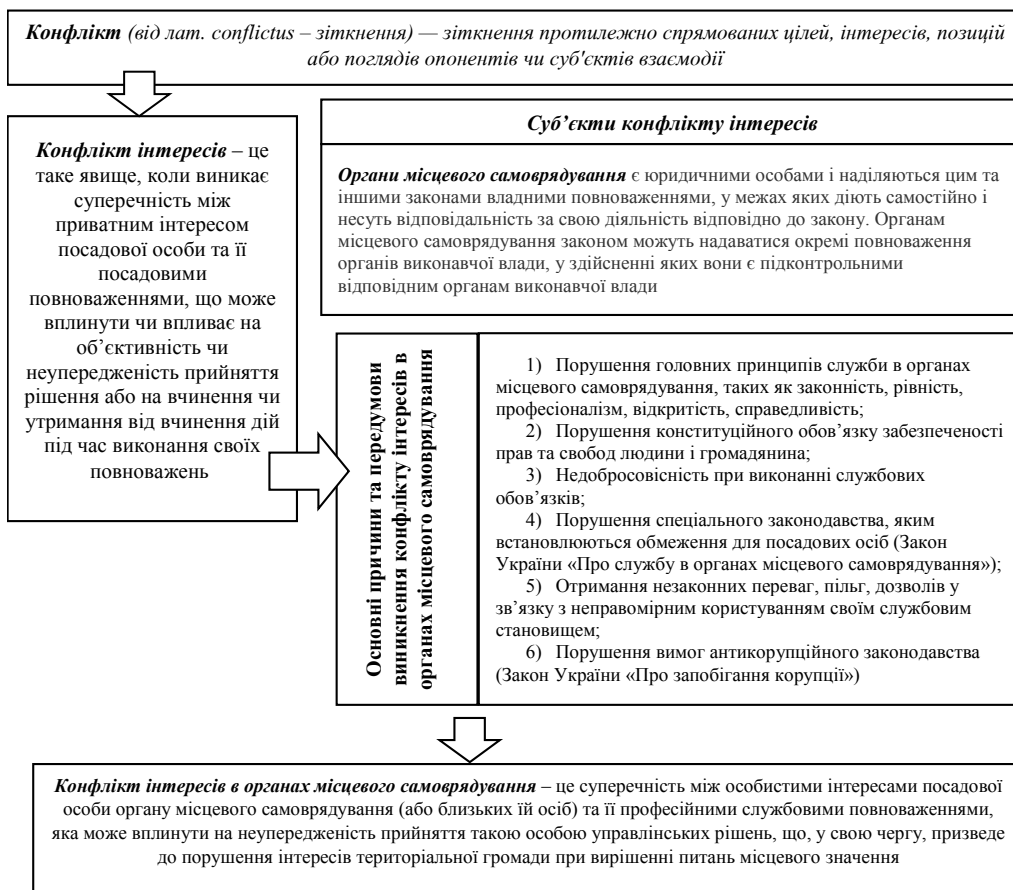

Рис. 5. Виникнення конфлікту інтересів та сутність поняття "конфлікт інтересів в органах місцевого самоврядування"

Джерело: сформовано автором на основі аналізу літературних джерел [17; 18; 11].

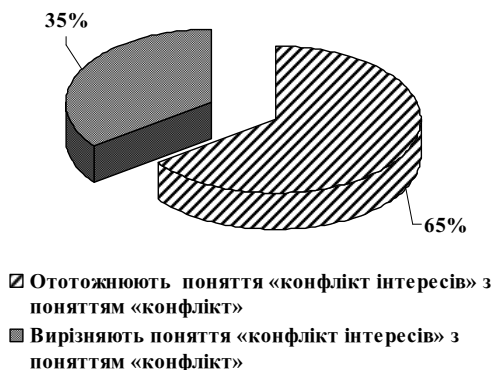

Рис. 6. Визначення кількості опитуваних, що розрізняють поняття "конфлікт інтересів" та поняття "конфлікт"

Джерело: авторська розробка.

Згідно з оперативними даними відділу взаємодії з правоохоронними органами та мобілізаційної роботи Сумської міської ради, було опрацьовано та надано оцінку аналітичної інформації з притягнення посадових осіб до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень за 2017—2018 рр.

У цілому за період 2017 року за порушення антикорупційного законодавства правоохоронними органами було складено 4 адміністративні протоколи (з них 2 за порушення конфлікту інтересів).

У порівнянні з даними за 2018 рік загальна кількість адміністративних протоколів склала 16 штук, при чому з них 14 було передано для розгляду у місцеві суди першої інстанції.

Отже, тенденція вчинення корупційних правопорушень стрімко збільшується, що, у свою чергу, підтверджується результатами загальноукраїнського мо-

ніторингу стану корупції, а тому за результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що проблема протидії корупції в Україні залишається актуальною.

У зв'язку з тим, що корупція найчастіше має прояв у сфері діяльності органів місцевого самоврядування та державної влади, ми вважаємо за доцільне дослідити сутність конфлікту інтересів за сферою прояву саме на рівні органів місцевого самоврядування.

Конфлікт інтересів в органах місцевого самоврядування виникає внаслідок існування реальних можливостей для зловживання владними повноваженнями і може існувати навіть тоді, коли не стає наслідком будь-яких неправомірних дій. Участь в управлінні та розпорядженні владою надають посадовим особам органів місцевого самоврядування значні можливості для керування людськими та матеріальними ресурсами, широкий доступ до інформації. Посадові особи навіть можуть впливати на долі людей відповідної територіальної громади, тобто в органах місцевого самоврядування потенційно існують усі умови для виникнення конфлікту інтересів [15]. Власне трактування поняття "конфлікт інтересів в органах місцевого самоврядування" представлено на рисунку 5.

На основі аналізу та узагальнення літературних джерел нами було виявлено основні причини та передумови виникнення конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування.

Досліджуючи сутність поняття конфлікту інтересів, було виявлено, що існує проблема розуміння цього поняття як серед населення, так і серед державних службовців.

З метою визначення наявності проблеми розуміння сутності конфлікту інтересів нами було проведено дослідження на локальному рівні, яке здійснювалося за допомогою анкетування. Дослідження було проведено на базі одного із структурних підрозділів Сумської

міської ради. У дослідженні прийняли участь 20 службовців. Результати дослідження відображені на рисунках 6—9.

Аналіз результатів опитування показав, що більшість опитуваних ототожнюють поняття "конфлікт інтересів" та "конфлікт" (65% респондентів). Ці поняття мають загальну природу, поняття "конфлікт" є більш узагальненим, у той час як визначення конфлікту інтересів має специфічну спрямованість. У цьому аспекті опитувани мають розрізняти ці поняття. Серед 20 опитуваних 8 сформувавали безпосередньо визначення конфлікту інтересів.

Більшість опитуваних вважає за необхідне впроваджувати заходи з інформатизації суспільства стосовно теми конфлікту інтересів. Респонденти дослідження зазначили, що доцільними будуть такі заходи в першу чергу для депутатів та чиновників. Окремо необхідно відзначити, що всі респонденти засуджують конфлікт інтересів, що відображає негативне ставлення до цього явища.

Отримані результати на основі анкетування дають змогу визначити необхідність впровадження спеціальних заходів щодо покращення розуміння сутності конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування. Зважаючи на невелику кількість опитуваних, доцільно було б у майбутньому провести такі дослідження на всіх рівнях адміністративно-територіальних одиниць з метою отримання більш об'єктивних даних.

На основі аналізу наукових джерел зарубіжної та вітчизняної практики нами виокремлено такі основні елементи антикорупційного механізму запобігання конфлікту інтересу, як: методи управління, правове забезпечення, принципи управління та інформаційне забезпечення, які повинні бути спрямовані як на органи місцевого самоврядування, державного управління, так і на суб'єкти господарювання та населення загалом (рис. 10).

Результати дослідження визначили такі напрями щодо удосконалення антикорупційного механізму запобігання конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування на основі використання інноваційних підходів:

- проведення діагностики рівня ознайомленості органів державного управління, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та населення із сутністю конфліктів інтересу;
- проведення тренінгів та семінарів для державних службовців з тематики конфлікту інтересів;
- врегулювати прецедентність та відкритість результатів вирішення уповноваженими органами типових ситуацій, за яких виникає конфлікт інтересів;
- забезпечення гарантії правоохоронного захисту осіб, які сприяють виявленню конфліктів інтересів;
- удосконалення регулювання порядку застосування превентивних антикорупційних механізмів і притягнення до відповідальності за корупційні порушення;

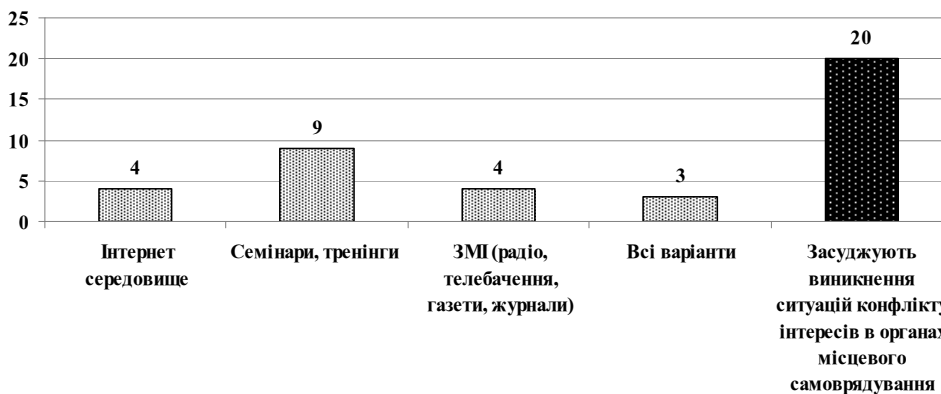

Рис. 9. Визначення відношення посадових осіб місцевого самоврядування до конфлікту інтересів

Джерело: авторська розробка.

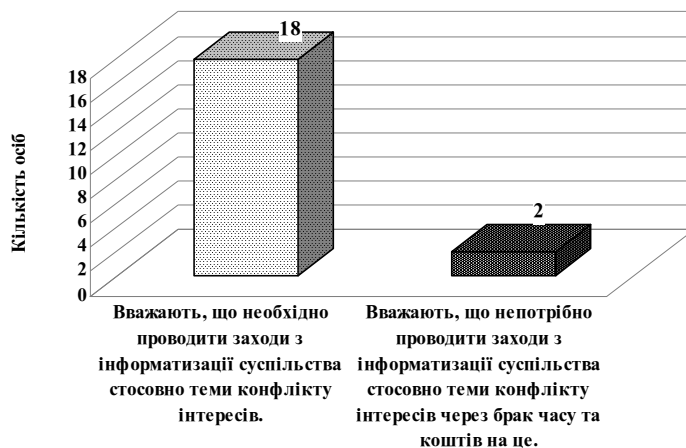

Рис. 7. Визначення кількості опитуваних, що вважають за необхідне проводити заходи з інформатизації суспільства стосовно теми конфлікту інтересів

Джерело: авторська розробка.

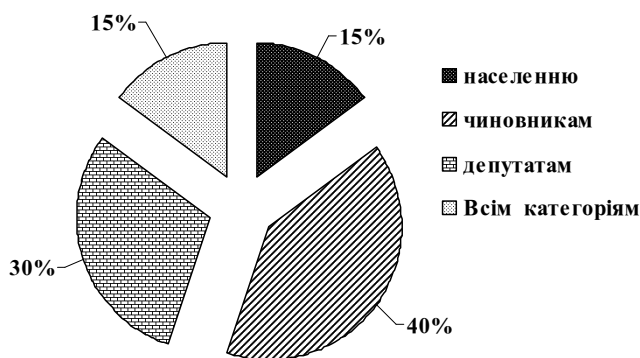

Рис. 8. Визначення необхідності проведення заходів з інформатизації суспільства стосовно теми конфлікту інтересів за категоріями

Джерело: авторська розробка.

- забезпечення доступності для громадян державних електронних реєстрів з переліком осіб, що вчинили корупційне правопорушення, у тому числі за порушення вимог конфлікту інтересів;
- здійснення диференціації антикорупційних процедур і методів, спрямованих на регулювання конфлікту інтересів;
- залучити підготовлених спеціалістів у сфері ІТ для попередження конфліктів інтересів.

Резюмуючи все викладене вище, необхідно зазначити, що неврегульовані ситуації з конфлікту інтересів можуть призвести до тяжких наслідків для економіки України. Зокрема такими наслідками можуть стати розтрати державних коштів та коштів з бюджетів терито-

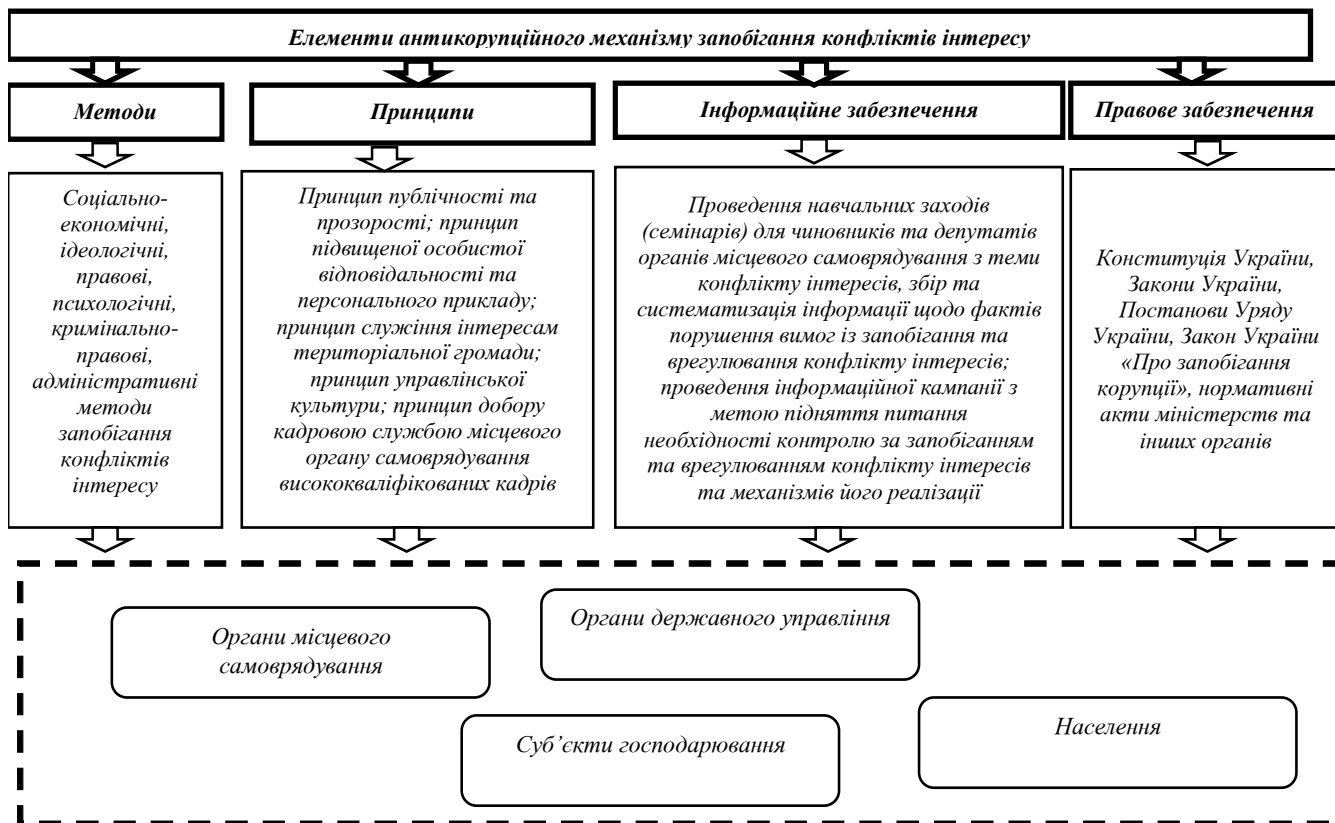

Рис. 10. Елементи антикорупційного механізму запобігання конфлікту інтересу

Джерело: авторська розробка.

ріальних громад, неправомірні вигоди на антимонопольному просторі (неправомірна конкуренція), недовіра громадян до органів місцевого самоврядування тощо. І якщо уряди європейських країн уже давно усвідомили небезпеку настання таких наслідків, Україна тільки починає рухатися цим нелегким шляхом.

Також слід зауважити, що вступаючи на службу до органів місцевого самоврядування, складаючи присягу на сумлінну працю на користь територіальної громади, особа повинна розмежовувати свій приватний інтерес та суспільний інтерес. Тобто така особа повинна буде повністю поступитися своїми майновими, корисливими намірами на користь інтересам громадськості, і в подальшому добросовісно організовувати свою роботу у відповідному органі так, щоб не допустити настання ситуацій конфлікту інтересів.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючи вищенаведене, можна дійти висновку, що посадові особи місцевого самоврядування повинні вживати всіх заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів, власного або про який йому стало відомо у процесі виконання своїх посадових обов'язків. Перелічені способи та механізми запобігання і врегулювання конфлікту інтересів, визначені антикорупційним законодавством, мають забезпечити своєчасність реагування на правопорушення і запобігти прийняттю неправомірних рішень в умовах існування конфлікту інтересів.

У контексті запобігання конфлікту інтересу у статті надано пропозиції щодо подолання корупції за такими напрямками: використання принципів зарубіжної практики; проведення діагностики рівня ознайомленості органів державного управління та самоврядування із сутністю конфлікту інтересу; збір, систематизація та порівняння статистичних даних за обсягами розвитку корупції на локальному рівні; ретельний аналіз законо-

давчих ініціатив щодо попередження корупції; впровадження ІТ-інновацій в антикорупційних механізмах подолання корупції в органах місцевого самоврядування.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів осіб, уповноважених на виконання функцій держави, Міністерство оборони України. URL: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/zapobigannya-proyavam-korupczii/metodichni-rekomendaczii-shhodo-zapobigannya-ta-vregulyuvannya-konfliktu-interesiv-osib-upovnovazhenih-na-vikonannya-funkczij-derzhavi.html>
2. Конфлікт інтересів: поняття, врегулювання, відповідальність. URL: <https://www.veklegal.com/uk/blog/konflikt-interesiv/>
3. Бугайчук К.А., Беспалова О.І. Запобігання конфлікту інтересів в діяльності осіб уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування: наук.-метод. рек. — Харків: Харк. нац. ун-т. внутр. справ, 2016. — 41 с.
4. Пастух І.Д. Проблеми визначення конфлікту інтересів в діяльності окремих категорій службовців у зв'язку з їх підпорядкуванням один одному: законодавча колізія legal and political science. World science. 2018. Vol. 6, № 3 (31). URL: <http://archive.ws-conference.com/wp-content/uploads/2296.pdf>
5. Сергієнко Т.І. Особливості сучасних конфліктів в контексті ноосферної концепції В. Вернадського. Гуманітарний вісник ЗДА. 2017. № 68. с. 113. URL: <http://vestnikzgia.com.ua/article/viewFile/94473/90156>
6. Олешко О. Нормативно-правовий механізм врегулювання конфлікту інтересів на державній службі в Україні: проблеми та перспективи вирішення. Ефективність державного управління: збірник наукових праць. 2015. Вип. 44. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_44/fail/ch_1/25.pdf
7. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

8. Пивоваров В.В. Конфлікт інтересів як корупційний фактор корпоративної злочинності. Науковий вісник Херсонського державного університету Серія юридичні науки. 2017. Т. 2, Вип. 5. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo05/part_2/27.pdf

9. Посібник ОЕСР з питань врегулювання конфліктів інтересів на державній службі, ОЕСР, 2003. 18 с. URL: <http://www.acre.org.ua/>

10. Конфлікт інтересів. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B2

11. Поліщук О. Конфлікт інтересів. Що треба знати, щоб не вчинити правопорушення. ЛІГА. Блоги. URL: <https://blog.liga.net/user/opolischchuk/article/31497>

12. Індекс сприйняття корупції. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%97

13. Індекс сприйняття корупції-2017. Трансперенсі Інтернешнл Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/research/index-koruptsiyi-cpi-2017/>

14. Рейтинг країн світу за рівнем стійкості суспільства — інформація про дослідження. Sustainable Society Index — your compass to sustainability. URL: <http://www.ssfindex.com/>

15. Про запобігання корупції: Закон України від 31.08.2018 р. № 1700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

16. Управління конфліктами інтересів в Україні та національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Висновки і рекомендації. Березень, 2018, European Union anti-corruption initiative. URL: https://mviskarada.gov.ua/files/Fayly_dlya_novostey_2018/Konflikt_interesiv_rozjasneniya.pdf

17. Мороз О. Конфлікт інтересів: коли він виникає і що з ним робити? Місцеве самоврядування: онлайн видання. Серпень, 2017. №8. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2017/august/issue-8/article-29800.html?exp=true&utm_expId=.7YZnTvPwQKWpt2v10yesRw.1&utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

18. Кулініч І.О. Психологія конфліктів та шляхи їх вирішення у системі управління. Психологія управління: навчальний посібник. URL: https://pidruchniki.com/12120124/psihologiya/psihologiya_konfliktiv_shlyahi_virishennya_sistemi_upravlinnya

References:

1. Ministry of Defence Ukraine (2014), "Methodical recommendations on prevention and regulation of interest conflicts of persons, authorized to perform the state functions", available at: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/zapobigannya-proyavam-korupczii/metodichni-rekomendaczii-shhodo-zapobigannya-ta-vregulyuvannya-konfliktiv-interesiv-osib-upovnovazhenih-na-vikonannya-funkcij-derzhavi.html> (Accessed 03 February 2019).

2. VEK Legal Group (2017), "Conflict of interest: concept, regulation, responsibility", available at: <https://www.veklegal.com/uk/blog/konflikt-interesiv/> (Accessed 03 February 2019).

3. Buhajchuk, K.L. and Bespalova, O.I. (2016), Zapobihannya konfliktu interesiv v diial'nosti osib upovnovazhenykh na vykonannya funktsij derzhavy ta mistsevoho samovriadvannia [Prevention of interest conflicts in the activities of persons authorized to perform functions of the state and local self-government], Kharkivs'kyj natsional'nyj universytet vnutrishnikh sprav, Kharkiv, Ukraine.

4. Pastukh, I.D. (2018), "Problems of determining of interest conflicts in the activities of certain categories of employees in connection with their subordination to each

other: the legislative collision legal and political science", World science, Vol.6, No. 3(31), available at: <http://archive.ws-conference.com/wp-content/uploads/2296.pdf> (Accessed 05 February 2019).

5. Serhiienko, T.I. (2017), "The features of modern conflicts in the context of the noosphere concept of V. Vernadsky", Humanitarnyj visnyk ZDIA, vol. 68, available at: <http://vestnikzgia.com.ua/article/viewFile/94473/90156> (Accessed 05 February 2019).

6. Oleshko, O. (2015), "Regulatory and legal mechanism for conflict of interest in the public service in Ukraine: problems and perspectives for solving", Efficiency of public administration, vol. 44, available at: http://www.lvivacademy.com/vidavnytstvo_1/edu_44/fail/ch_1/25.pdf (Accessed 10 February 2019).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "On preventing corruption", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 49, p. 2056.

8. Pyvovarov, V.V. (2017), "Conflict of interest as a corruption-causing factor of corporate crime", Scientific Journal of Kherson State University, Vol. 2, no. 5, available at: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo05/part_2/27.pdf (Accessed 15 February 2019).

9. OECD (2003), "OECD Manual on conflict of interest in the public service", available at: <http://www.acre.org.ua/> (Accessed 15 February 2019).

10. Wikipedia Free Encyclopedia (2019), "Conflict of interest", available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B2 (Accessed 22 February 2019).

11. Polischuk, O. (2018), "Conflict of interest. What you need to know to avoid committing an offense", available at: <https://blog.liga.net/user/opolischchuk/article/31497> (Accessed 22 February 2019).

12. Wikipedia Free Encyclopedia (2019), "Corruption Perceptions Index", available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%97 (Accessed 22 February 2019).

13. Transparency International Ukraine (2017), "Corruption Perceptions Index-2017", available at: <https://ti-ukraine.org/research/index-koruptsiyi-cpi-2017/> (Accessed 22 February 2019).

14. Sustainable Society Index — your compass to sustainability (2019), "The rating of the countries of the world on the level of society sustainability", available at: <http://www.ssfindex.com/> (Accessed 28 February 2019).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On preventing corruption", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (Accessed 22 February 2019).

16. EUAC (2018), "Interest conflict management in Ukraine and the National Agency for the corruption prevention (NACP). Conclusions and recommendations", available at: https://mviskarada.gov.ua/files/Fayly_dlya_novostey_2018/Konflikt_interesiv_rozjasneniya.pdf (Accessed 22 February 2019)

17. Moroz, O. (2017), "Conflict of interest: when does it arise and what to do with it?", Mistseve samovriadvannia, vol. 8, available at: https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2017/august/issue-8/article-29800.html?exp=true&utm_expId=.7YZnTvPwQKWpt2v10yesRw.1&utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (Accessed 22 February 2019).

18. Kulynich, I.O. (2011), "Psykhohohiia upravlinnya", available at: https://pidruchniki.com/12120124/psihologiya/psihologiya_konfliktiv_shlyahi_virishennya_sistemi_upravlinnya (Accessed 22 February 2019).

Стаття надійшла до редакції 11.03.2019 р.